

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Milana Moravu, v právnej veci navrhovateľa: **O. U. I, P.**, právne zastúpeného JUDr. H. S., advokátkou, AK so sídlom v P., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad Prešov**, Námestie mieru č. 2, Prešov, za účasti 1./ M. R., bytom v K., 2./ O. R., bytom v K., 3./ O. R., bytom v K., 4./ MVDr. M. R., bytom v K., 5./ B. R., bytom v B., 6./ N. D., bytom v S., 7./ P. R., bytom v S., 8./ A. Z., bytom v P., 9./ A. L., bytom v B., 10./ M. L., bytom v P., 11./ M. K., bytom v B., 12./ O. Č., bytom v B., 13./ Ing. A. C., bytom v P., 14./ D. K., bytom v B., 15./ Mgr. P. R., bytom v B., 16./ J. R., bytom v B., 17./ Š. H., bytom v K., 18./ Ing. I. K., bytom v K., 19./ J. K., bytom v K., 20./ Prof. MVDr. M. K., PhD., bytom v K., 21./ Ing. J. M., bytom v K., všetci v konaní zastúpení na základe plnej moci Prof. MVDr. M. K., PhD., bytom v K., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu č. OPU 2009/938-51/Ba zo dňa 8. decembra 2009, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sp/1/2010-44 zo dňa 19. októbra 2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sp/1/2010-44 zo dňa 19. októbra 2010 **potvrdzuje**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **neprižnáva**.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 4Sp/1/2010-44 zo dňa 19.10.2010 potvrdil rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu Prešov č. OPÚ 2009/938-51/Ba zo dňa 8.12.2009, ktorým odporca ako orgán príslušný podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov v súlade s § 46 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov rozhodol o návrhu oprávnených osôb tak, že oprávnené osoby podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zák. č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov splňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. p/ zákona na navrátenie vlastníctva k pozemku, ktorý prešiel do vlastníctva Československého štátu – v správe Mestského národného výboru v Prešove, politickou perzekúciou alebo postupom porušujúcim všeobecne uznávané ľudské práva a slobody. Oprávneným osobám dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia sa navrátilo vlastníctvo k pozemkom zapísaných v k.ú. P. vedenom podľa stavu geometrického plánu č. 150/2009 overeného pod č. 1040/09 dňa 7.8.2009 na LV č. X. parc. č. X. ostatná plocha vo výmere 821 m², a zároveň v zmysle § 5 ods. 4 zákona sa zriadilo vecné bremeno pre právo prechodu oprávnených osôb na parcelu C vedenú v katastri nehnuteľností X. vo vlastníctve O. U. I., LV č. X. k.ú. P. Ďalej rozhodol tak, že o mpč. parc. č. X. zapísanej v pozemno-knižnej zápisnici 2015 k.ú. S. vo výmere 2687 m², druh pozemku záhrada v intraviláne bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím.

V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že podľa jeho názoru správny orgán dospel k právnemu záveru korešpondujúcemu platnej právnej úprave, pričom bolo preukázané oprávnenými osobami dostatočným spôsobom, že v prípade ich právnych predchodcov ako aj ich celej rodiny došlo zo strany štátu československej povojnovej republike k postihnutiu

osôb v dôsledku ich príslušnosti ku gréckokatolíckej cirkvi v snahe nahradiť cirkev pravoslávnu cirkvou a to v rámci, tzv. „akcie P“. do tejto akcie boli začlenení všetci členovia gréckokatolíckej rodiny pôvodných spoluvlastníkov predmetnej nehnuteľnosti mpč. X. zapísanej v zápisnici č. 2015 k.ú. P. Následkom politickej perzekúcie boli právni predchodcovia oprávnených osôb deložovaní, vláčení a sťahovaní do Českej republiky a na rôzne miesta. Mnohí príslušníci rodiny oprávnených osôb prišli o zamestnanie a bol im zakázaný výkon kňazských povolaní. 24 hodín denne boli sledovaní ŠTB po dobu 5 rokov a prišli o základný majetok. Konanie štátu v rámci akcie P možno považovať za politickú perzekúciu tak, ako to má na mysli § 2 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, ako aj porušením všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd tak, ako to má na mysli § 2 ods. 3 zákona č. 87/1991 Zb.. Z toho dôvodu oprávnené osoby spĺňajú podmienky na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa § 3 ods. 1 písm. p/ zákona č. 503/2003 Z.z.

Proti rozsudku krajského súdu v Prešove sa odvolal navrhovateľ dňa 16.12.2010 v zákonom stanovenej lehote.

V odvolaní poukázal na to, že rozsudok Krajského súdu v Prešove spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Poukázal na znenie § 6 ods. 1 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z., v zmysle ktorého vlastníctvo k pozemkom alebo jeho častiam nemožno navrátiť, ak pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný. Predmetný pozemok, ktorý mal byť navrátený oprávneným osobám, bol po prechode do vlastníctva štátu zastavaný areálom školy. Areál školy netvorí len samotná budova školy, ale aj príľahlé plochy, ktoré sú spolu s budovou využívané na výchovnovzdelávací proces. Po prípadnom navrátení pozemku oprávneným osobám by sa areál školy značne oklieštil a škola by prišla o plochy, ktoré sú využívané na výchovnovzdelávací proces, resp. slúžia ako priestor na oddych a zhromažďovanie. Je nemysliteľné, aby sa navrátený pozemok v blízkosti výučby asi 80 žiakov v špecificko-výchovnovzdelávacími potrebami využíval na poľnohospodárske účely. Ohrozila by sa tak bezpečnosť žiakov, výrazne by sa narušil výchovnovzdelávací proces a škola by zostala bez plochy, ktorú na svoju činnosť nevyhnutne potrebuje a bez ktorej nemôže plniť svoje poslanie.

Vzhľadom na uvedené žiadal, aby Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Prešove zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie, resp. rozsudok zmenil a rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

K odvolaniu navrhovateľa sa vyjadrila zúčastnená osoba v 20. rade Prof. MVDr. M. K., PhD., ktorý uviedol, že žiada, aby rozhodnutie súdu bolo potvrdené ako vecne správne a poukázal na to, že navrhovateľ neuvádza pravdu, keď trvá na tvrdeniach, že predmetný pozemok, ktorý má byť navrátený oprávneným osobám, bol po prechode do vlastníctva štátu zastavaný areálom školy, nakoľko v súdnom konaní sa priamo preukázalo aktuálnou fotodokumentáciou, že areál záhrady je absolútne zdevastovaný, takisto sama budova, pri ktorej sa vykonáva aj výstavba čiernej stavby – garáže. V žiadnom prípade nepoužíva škola záhradu na kultiváciu a areál bol úplne zdevastovaný, čo je podstatný rozdiel od zastavania. Z pozorovania areálu vyplýva jeho totálna nevyužitosť záhrad okrem parkovania viacerých súkromných áut, ich oprave v areáli čo odporuje tvrdeniam navrhovateľa o nevyhnutnosti užívania pozemkov na účely výuky.

Na záver uviedol, že žiada konajúce orgány, aby aspoň čiastočne doriešili stav neprijateľného, neznesiteľného, dlhotrvajúceho fyzického a psychického nátlaku na rodinu vedúceho spočiatku k vyvlastneniu nehnuteľnosti, neskôr k násilnému vyvlečeniu celej rodiny do Čiech za dramatických a ľudskej spoločnosti nedôstojných podmienok spojenej aj s úmrtím 4 ľudí prešovskej komunity.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel jednomyselne k záveru, že uvedenému odvolaniu nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 vety prvej OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25.1.2012.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu, ktorým správny orgán rozhodol, že oprávnené osoby spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. p/ zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov. Odvolací súd

preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu a konanie mu predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu.

Podľa § 3 ods. 1 písm. p/ zákona č. 503/2003 Z.z. oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku politickej perzekúcie alebo postupu porušujúceho všeobecne uznávané ľudské práva a slobody.

Podľa § 1 písm. a), b) citovaného zákona, tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu. Čím sa má na mysli zákon č. 229/1991 Zb..

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, politickou perzekúciou na účely tohto zákona sa rozumie postihnutie osôb, ktoré vzniklo

- a) v priamej súvislosti s ich demokraticky motivovaným politickým a spoločenským konaním a občianskymi postojmi, alebo
- b) ako dôsledok ich príslušnosti k určitej sociálnej, náboženskej, majetkovej alebo inej skupine alebo vrstve.

Podľa ods. 3 citovaného zákonného ustanovenia postupom porušujúcim všeobecne uznávané ľudské práva a slobody sa na účely tohto zákona rozumie také konanie, ktoré je v rozpore so zásadami uvedenými v § 1 ods. 1 zákona. V prípade, že k odňatiu vlastníckeho práva podľa predpisov o znárodnení z rokov 1945 až 1948 došlo v rozhodnom období bez toho, aby bola poskytnutá príslušná náhrada, vzniká osobám oprávneným podľa tohto zákona nárok, ktorý možno uplatniť podľa osobitného zákona.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb. sa zákon vzťahuje na zmiernenie následkov niektorých majetkových a iných krívd, ktoré vznikli občianskoprávnymi a pracovnoprávnymi úkonmi a správными aktmi urobenými v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti, rešpektujúcej práva občanov vyjadrené Chartou organizácie spojených národov, Všeobecnou deklaráciou ľudských práv

a nadväzujúcimi medzinárodnými paktmi o občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

Najvyšší súd v interpretácii zákona č. 503/2003 Z.z. uvádza, že aj v tomto prípade ide o reštitučný zákon, ktorým sa demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány a obce sú teda povinné postupovať v konaní podľa tohto zákona v súlade so záujmami osôb, ktorých ujma má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Tento výklad vychádza zo skutočnosti, že zmyslom všetkých reštitučných zákonov bolo zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období, pričom zákonodarca si bol vedomý, že odstránenie všetkých krívd nie je reálne a že sa musí uspokojiť len s nápravou niektorých. Avšak treba konštatovať, že aj reštitučný zákon stanovil niekoľko nevyhnutných podmienok na nápravu krívd, ktoré oprávnené osoby museli splniť na to, aby si mohli svoj nárok uplatniť.

Najvyšší súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu a k nemu pripojeného administratívneho spisu zistil, že správny orgán dospel k záveru, že v dobe uzavretia kúpnopredajnej zmluvy existoval dlhodobo trvajúci fyzický a psychický nátlak, ktorým štát a štátne orgány pôsobili na rodinu navrhovateľov – vlastníkov nehnuteľností do takej miery, že v tiesni učinili taký právny úkon, ktorý by v právnom štáte neurobili.

Tieseň spočívala v nasledovných okolnostiach: v roku 1951 došlo k prepusteniu z práce Dr. L. H. učiteľa na prvom štátnom gymnáziu v Prešove, zároveň mu bolo zakázané pracovať v prešovskom okrese, neskôr pracoval ako robotník v Prakovciach v okrese Gelnica. Dňa 20.11.1952 bola celá rodina Š. H., rod. S. spolu s 3 deťmi násilne deložovaná do železničného vagóna a odvezená do okresu Prievidza – Veľké Uherce. Násilné odvezenie rodiny Š. H. malo za následok ťažké ochorenie manžela PhDr. L. H. Keďže rodina zostala bez peňažných prostriedkov bez povolenia štátnych orgánov sa v roku 1955 vrátili späť do rodičovského domu do P., kde obývali spolu so starými rodičmi jednu izbu veľkého rodičovského domu siedmi príslušníci rodiny. Do zvyšných izieb rodinného domu boli postupne nast'ahované rodiny príslušníkov ŠTB. Psychický a politický nátlak na celú rodinu sa prejavil aj vyvlastnením časti pôvodnej mpč. parc. č. X. vo výmere 2.131 m² na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia JNV v P. č. 11/1-198-1952-D1 zo dňa 12.9.1952 pre výstavbu letného kúpaliska v k. ú. P., za ktorú pôvodným vlastníkom nebola poskytnutá náhrada.

PhDr. M. R. spolumajiteľ v podiele $\frac{1}{4}$ spolu s deťmi bol násilne v roku 1951 vyst'ahovaný z P. do Čiech – Krnov, kde ako 47 ročný aj zomrel a zanechal 4 deti. PhDr. P. R. spolumajiteľ v podiele $\frac{1}{4}$ spolu s 12 deťmi a manželkou bol násilne v roku 1951 vyst'ahovaný z P. do Čiech – Kolín u Prahy.

Univerzitný profesor PhDr. M. R. bol násilne odvečený z P. a postupne internovaný v 6 kláštoroch, v roku 1953 bol umiestnený do Baču (jednalo sa o internačný kláštor pre gréckokatolíckych kňazov). Univerzitný profesor PhDr. M. R. v rokoch 1918 – 1927 stál na čele Prešovskej gréckokatolíckej diecézy vo funkcii generálneho vikára.

V roku 1956 vtedajšie MsMV v Prešove navrhlo pôvodným vlastníkom odpredaj domu, dvoru a záhrady nachádzajúcej sa na pôvodnej mpč. parc. č. X. a X. k. ú. P.. Majitelia pôvodných nehnuteľností požadovali písomný návrh kúpnej zmluvy a určenie cenových podmienok, ktoré im však neboli poskytnuté. V prípade neuzavretia kúpnej zmluvy bola pôvodným vlastníkom daná hrozba neprijatia viacerých dorastajúcich detí gréckokatolíckej rodiny do odborných škôl ako hrozbe týkajúcej sa prepustenia zo zamestnania tých členov rodiny, ktorí boli v tom čase zamestnaní. Zároveň bol vtedajším MsNV v Prešove prisľúbený pri uzavretí kúpnej zmluvy možný návrat násilne vyst'ahovaných členov rodiny.

Vychádzajúc z pripojeného administratívneho spisu ako i doterajšieho priebehu konania dospel odvolací súd k záveru, že námietky navrhovateľov uvedené v opravnom prostriedku a v odvolaní proti rozsudku nie sú takými námietkami, s ktorými by sa odporca vo svojom rozhodnutí dostatočne podrobne nevyporiadal. Preto námietky nemohli obstáť ani v prvostupňovom konaní, ani v druhostupňovom odvolacom konaní. Podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd ako aj správny orgán správne vyhodnotili skutkový stav a správne aplikovali príslušné ustanovenia vyššie uvedených zákonov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, preto nebude opakovať odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia odporcu, ani nebude opakovať odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale na ne ako vecne správne postačujúce odkazuje (§ 219 ods. 2 OSP v znení zákona č. 384/2008 Z.z. účinnom od 15.10.2008).

Najvyšší súd ešte dodáva, že nie je možné sa stotožniť s argumentami navrhovateľa, ktoré spočívajú v tom, že časť pozemku, o vrátení ktorej rozhodol súd po vyčlenení

geometrickým plánom 150/2009 je nevyhnutná pre vzdelávací proces žiakov školy. Žiadnymi dôvodmi podloženými faktami ani dôkazmi navrhovateľ nepreukázal, že prečo je v rámci vzdelávacieho procesu žiakov internátneho učilišťa potrebné využívať uvedený pozemok. Takisto neobstojí námietka, že by poľnohospodárskymi prácami mohla byť ohrozená bezpečnosť žiakov, nakoľko je možné prevádzkovať aj takú poľnohospodársku činnosť, ktorá by neznamenalala ohrozenie bezpečnosti žiakov, čo je vec vzájomnej dohody zúčastnených strán, alebo eventuálneho ďalšieho riešenia kompetentnými orgánmi.

Na základe zisteného skutkového stavu uvedených právnych skutočností po vyhodnotení odvolacích dôvodov navrhovateľa, najvyšší súd s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 OSP rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 a 142 ods. 1 OSP a § 250k OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP tak, že účastníkom nepriznal ich náhradu, nakoľko navrhovateľ nebol v odvolacom konaní úspešný a odporca podľa zákona nemá nárok na náhradu trov konania.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku **n i e** j e prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. januára 2012

JUDr. Jana Henčeková, PhD., v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková